

άλατζένιος επίθ. Πελοπν. (Κορινθ.) *άλαντζένιος* *έρεκ*.

Έκ τοῦ οὐσ. *άλατζās* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *νιος*.

Ὁ κατεσκευασμένος ἐκ ποικιλοχρώμου ὑφάσματος ἐνθ' ἄν.: *Ἀλατζένια* ποδῆ, *άλατζένιο* φουστάνι Κορινθ. Συνών. *άλατζαδένιος 1*, *άλατζωτός*.

άλατζιάτικος επίθ. ἀμάρτ. *άλατζιάτ'κους* Α.Ρου. (Φιλιππούπ.) Θράκ. (Ἀδριανούπ.)

Έκ τοῦ οὐσ. *άλατζās* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *άτικος*.

Ποικιλόχρους, στικτός. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άλατζαδέος 2*.

άλατζις επίθ. ΚΤεφαρίζ. Λιανοτράγ. 44.

Έκ τοῦ ἐπίθ. *άλατζās* μεταπλασθέντος κατὰ τὰ λοιπὰ εἰς -*ις* χρωμάτων δηλωτικά, οἷον *μαβίς*, *οὐρανίς*, *πορτοκαλίς* κτλ.

Ποικιλόχρους: Ἄσμ.

Ἐγὼ ρωτῶ τὸν ἔρωτα τί ροῦχα νὰ φορέσω, τὰ άλατζιά γιὰ κόκκινα 'ς τοῖς λυγερὲς ν' ἀρέσω;

Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άλατζαδένιος 2*.

άλατζώνω Λεξ. Λάουνδ.

Έκ τοῦ οὐσ. *άλατζās*.

Ποικίλλω.

άλατζωτός επίθ. Λευκ.

Έκ τοῦ ρ. *άλατζώνω*.

Ὁ κατεσκευασμένος ἐξ *άλατζā*, ἥτοι ὑφάσματος ποικιλόχρου: *Ἀσπρο βρακὶ ἔχει κι άλατζωτὴ καμιζέλλα*. Συνών. *άλατζαδένιος 1*, *άλατζένιος*.

άλάτη ἡ, Ἦπ. Κύπρ. κ.ά. *έλάτη* Κάρπ. κ.ά. *γαλάτη* Κύπρ.

Έκ τοῦ Ἰταλ. *ala* ἐπεκταθὲν ἐκ παρασυσχετισμοῦ πρὸς τὸ ἐπίθ. *alato*, πληθ. *alati*=περωτός.

Πτέρυξ πτηνοῦ ἐνθ' ἄν.: *Ἐμὲν ἀρέσκει μου ὀφτὴ ἡ γαλάτη τοῦ περτιτῶιού* Κύπρ. || Ἄσμ.

Ἐμὲ τὸ φίδι μ' ἔφαγε, ὀχὰ μὲ πέντ' ἀλάτες, μ' ἀρνήθηκε ἡ ἀγάπη μου, μοῦ γύρισε τὲς πλάτες Ἦπ.

Χρουνὸς αὐτὸς ἐγίνηκεν 'ς τοὺς οὐρανοὺς τῷ ἐξέην τῷ ἀνοιξεν τὲς ἀλάτες του τῷαὶ τὸν Θεὸν δοξάζει Κύπρ.

Φάε τῷ ἔσοῦ καλὸν πουλλὴν 'ποὺ παντρεμένου πλάτην νὰ κάμης πῆχυν τὸ φτερόν τῷαὶ πῆχυν τὴν ἀλάτην αὐτόθ. Κατ' ἄλλην παραλλαγήν αὐτόθ. ὁ β' στ.

νὰ κάμης πῆχυν τὸ φτερόν καὶ πιθαμὴν γαλάτην Συνών. *φτεροῦγα*.

άλατήθρα ἡ, Θράκ. (Ἀδριανούπ.)

Έκ τοῦ οὐσ. *άλάτι* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -*ήθρα*, περὶ ἧς ἰδ. Γ' Χατζιδ. Γλωσσολ. Μελέτ. 184.

Δοχεῖον ἄλατος. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άλαταρειό*.

άλατήρι τό, ἀμάρτ. *άλατήρ* Μακεδ. (Καστορ.) *άλατιρ* Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Πόντ. (Χαλδ. κ.ά.)

Έκ τοῦ οὐσ. *άλάτι* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -*τήρι* καθ' ἀπλολογίαν. Παρὰ Λάουνδ. *άλατήριον*.

Δοχεῖον ἄλατος. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άλαταρειό*.

άλατήσιος επίθ. Σῦρ. (Ἐρμούπ.)

Έκ τοῦ οὐσ. *άλάτι* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -*ήσιος*.

Ὁ δι' ἄλατος ταριχευμένος: *Ἀλατήσια* πετσί (ἐν τῇ βυρσοδεψικῇ τὰ ἐκ Κίνας εἰσαγόμενα δέρματα περιτυλιγμένα εἰς δέμα καὶ δι' ἄλατος πεπασμένα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ λεγόμενα *ξερά πετσί*).

άλατι τό, κοιν. καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) *άλάτ'* βόρ. ιδιώμ. *άλάτσι* Ἀθῆν. (παλαιότ.) Ἀμοργ. Εὐβ. (Κάρυστ.) Θήρ. Ἰκαρ. Ἰος Κάλυμν. Κίμωλ. Κορσ. Κρήτ. Μέγαρ. (καὶ *άλάτι*) Μῆλ. Νάξ. (Ἀπύρανθ. Βόθρ. Κινίδ. Τρίποδ.) Πελοπν. (Λακων.) Σέριφ. Σίφν. Τήλ. κ.ά. *άλάτ'* Πάρ. (Λεῦκ.) *άλάσι* Ἄνδρ. Κάσ. κ.ά. *άλάσ'* Μύκ. *άλάθι* Νάξ. (Φιλότ.) *άουάθι* Νάξ. (Φιλότ.) *άουάτσι* Νάξ. (Βόθρ.) *άτσι* Τσακων. (καὶ *άλάτσι*).

Έκ τοῦ μεταγν. οὐσ. *άλάτιον*. Πβ. Γ' Χατζιδ. ἐν Ἐπιστ. Ἐπετ. Πανεπ. 3 (1906/7) 89 καὶ ἐν Glotta 1 (1909) 122. Ἡ λ. καὶ παρὰ Μεουρσ. Τὸ *άλάτσι* καὶ παρὰ Πορτ. Τὸ *άλάθ'* ἐκ τῆς γενικ. *άλαθιοῦ* καὶ τοῦ πληθ. *άλάθια*.

1) Τὸ μαγειρικὸν ἄλας κοιν. καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) Τσακων.: *Βάζω-ρίχνω άλάτι* 'ς τὸ βραστό - 'ς τὸ φαεῖ κττ. *Βάζω άλάτι* 'ς τοῖς ἔλαι- 'ς τὰ ψάρια κττ. κοιν. || Φρ. *άλάτι* τσ' ἀράδας (τὸ σύνθηρες ἄλας ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ λεπτόν καὶ λευκόν. Πβ. *ἀφράλα*, *ἀφράλατο*, *ἀφρίνα*) πολλαχ. Πβ. καὶ *ἀπάλατο*. Τὸ φαεῖ εἶναι 'ς τ' *άλάτι* του (ἔχει ἀλατισθῇ ὅσον ἔπρεπε) πολλαχ. *Βάλ'* του *άλάτι* (ἐπὶ ὑποθέσεως μὴ δυναμένης πλέον νὰ εὐοδωθῇ, ἀλλὰ πρὸς τὴν καταστροφὴν φερομένης, ἐκ μεταφ. τοῦ ὄζοντος καὶ πρὸς φθορὰν φερομένου πράγματος δι' ἔλλειψιν ἄλατος. Συνών. φρ. *βάλ'* του *ρίγανη*) πολλαχ. *Τὸν ἔκαμε τ' άλατιοῦ* (τὸν ἔδειρεν ἀνηλεῶς, ἥτοι μέχρι θανάτου, ὥστε τὸ σῶμά του ἔχει πλέον ἀνάγκην ἄλατος διὰ νὰ μὴ βρομήσῃ. Συνών. φρ. *άλατίζω* 'ς τὸ ξύλο) πολλαχ. *Τὸν κάμανε τ' άλαθιοῦ* (τὸν ἐκούρασεν πολὺ) Φιλότ. *Ἐγὼ νιρὸ κι άλάτ'* (ἐπαθα σύγχυσιν. Έκ μεταφ. τοῦ διαλυομένου καὶ ἀφανιζομένου εἰς τὸ ὕδωρ ἄλατος) Θεσσ. (Λαμ.) *Ἀλάτ' νὰ γέν'ς!* (νὰ ἀφανισθῇ ὡς ἀφανίζεται τὸ ἄλας εἰς τὸ ὕδωρ! Ἀρά) Εὐβ. (Λίμν.) || Παροιμ. φρ. *Νερὸ κι άλάτι!* (λέγεται κατὰ τὴν διάλυσιν ἔριδος καὶ δυσαρρεσκείας καὶ τὴν ἐπερχομένην συμφιλίωσιν, ἥτοι ὡς διαλύεται καὶ ἀφανίζεται τὸ ἄλας εἰς τὸ ὕδωρ, οὕτω νὰ ἀφανισθῇ καὶ ἡ ἔχθρα) πολλαχ. *Ὅσα εἶπαμε νερὸ κι άλάτι* (ἥτοι νὰ μὴ ἐπαναληφθοῦν, νὰ ἐξαφανισθοῦν) πολλαχ. *Φάγαμε ψωμὶ κι άλάτι* (λέγεται πρὸς δῆλωσιν μακρᾶς συμβιώσεως καὶ τῆς ἐντεῦθεν προερχομένης οἰκειότητος ὑπὸ τοῦ θέλοντος νὰ ὑπομνήσῃ εἰς φίλον του τὰ ὑπὸ τῆς φιλίας ἐπιβαλλόμενα καθήκοντα ἢ νὰ βεβαιώσῃ αὐτὸν ὅτι, καὶ ἂν ἐπῆλθον γεγονότα δυνάμενα νὰ διαλύσουν τὴν φιλίαν των, ἐξακολουθεῖ ὁμως νὰ θεωρῇ ἰσχυροὺς τοὺς συνδέοντας ἀμφοτέρους πρὸς ἀλλήλους δεσμούς. Τὴν καθιέρωσιν δὲ τῶν δεσμῶν τούτων συμβολίζει ἡ κοινωνία τῆς τραπέζης. Πβ. καὶ ἀρχ. φρ. *-άλων κοινωνεῖν*». Ἰδ. ΝΠολίτ. Παροιμ. 1,436) πολλαχ. *Σὲ ξένο φαεῖ άλάτι μὴ ρίχνης* (πρὸς τὸν ἀναμειγνυόμενον εἰς ἀλλοτρίας ὑποθέσεις) πολλαχ. *Τὸ σπῖτι θέλει άλάτι κι άλάτι!* (πολλὰ πράγματα χρειάζεται ἡ οἰκογένεια) Πελοπν. (Ἀργ.) *Οὔτε σπυρὶ άλάτι δὲ δίδει* (ἐπὶ τοῦ καθ' ὑπερβολὴν φιλαργύρου) Πελοπν. (Κορινθ. Λακων.) *Τὸ 'σπειρε άλάτι* (ἐπήνεγκε τελείαν κατα-

